

รูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย*

DEMOCRACY SURVEILLANCE NETWORKS MODEL FOR PREVENTING
CORRUPTION IN LOCAL ELECTIONS LOWER NORTHERN OF THAILAND

ณณณ ◈ ๐๐๐๐

ไกรสร วันละ, ยุพาพร ยุภาศ, สัญญา เคนาภูมิ

Kraisorn Wanla, Yupaporn Yupas, Sanya Kenaphoom

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

Corresponding Author E-mail: Porkhwanjai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. สภาพการดำเนินงาน 2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ
การดำเนินงาน 3. สร้างและยืนยันรูปแบบการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการ
ป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ใน 9 จังหวัด ใช้การวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี
การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ เก็บข้อมูลด้วย
แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิจัยเชิง
คุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 35 คน และกลุ่มเป้าหมายวิพากษ์รูปแบบ 15 คน ใช้วิธีวิเคราะห์
เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย
จากมากไปหาน้อย 2 ลำดับแรก ได้แก่ 1) การออกเสียงประชามติ 2) การเลือกตั้ง และระดับ
ปัจจัยการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 9 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 2 ลำดับ
แรก ได้แก่ 1) การเข้าถึงกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น 2) อุดมการณ์ร่วมกันของ
เครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน คือปัจจัยพยากรณ์ จำนวน 7
ปัจจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .892
มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ถึงร้อยละ 79.50 3) และ 3. การสร้างและยืนยันรูปแบบพบว่า ทั้ง 7
ปัจจัย เช่น การส่งเสริมจากภาครัฐ การเข้าถึงการตรวจสอบกลไกการป้องกันการทุจริต เป็นต้น
ทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบเครือข่าย; การป้องกันการทุจริต; เลือกตั้งท้องถิ่น; ภาคเหนือตอนล่างของ
ประเทศไทย

Abstract

The objectives of this research paper were to study 1. operating conditions, 2. factors affecting the operation, and 3. create and confirm a democratic surveillance network operating model to prevent corruption in local elections in the northern region lower part 9 provinces. They used mixed research quantitative research for the sample group, using the Taro Yamane formula. A sample of 400 people was obtained to collect data with questionnaires. Data were analyzed with basic statistics and regressive multiples. Qualitative research by interviewing 35 key informants and a target group of 15 people criticizing the model used a content analysis method.

Research findings were as follows: 1. the operational level was at a high level in all 5 factors, ranked the first 2 averages from least to most significant were: 1) referendum 2) election and the level of operational factors was at a high level in all 9 factors, the first 2 averages are sorted in descending were: 1) access to mechanisms to prevent corruption in local elections 2) the common ideology of the democracy surveillance network. 2. Factors affecting work performance 7 factors predictive factors statistically significant at the .05 level where the multiple correlation coefficient is .892 as 79.50% forecasting power. 3. the creation and confirmation of the model found that 7 factors, such as promotion from government agencies, access to inspection of anti-fraud mechanisms, etc. All have a high level of suitability.

Keywords: Network model; Corruption prevention; Local elections; Lower northern of Thailand

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นเป็นการที่รัฐบาลกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนได้สะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของชุมชน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกในการทำหน้าที่แทนรัฐบาล การใช้อำนาจดังกล่าวจะต้องเป็นไปอย่างถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ รวมทั้งก่อให้เกิดผลในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่น ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจจะเป็นผู้กำหนดผู้แทนหรือตัวบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งผู้แทนจะต้องเป็นพลเมืองของท้องถิ่นและจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น สำหรับการเลือกตั้งท้องถิ่น

ถือว่ามีความสำคัญต่อประชาชนโดยมิ่น้อย ซึ่งเป็นกระบวนการประชาธิปไตยฐานรากโดยให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมเลือกผู้ที่เหมาะสมเข้ามาบริหารท้องถิ่นของตน (ปธาน สุวรรณมงคล, 2554)

องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นตลอดที่ผ่านมาหลังจากรัฐธรรมนูญ 40 มีอำนาจอยู่ในสภาพบังคับให้รัฐกระจายอำนาจ ซึ่งช่วงที่ผ่านมามีบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชัดเจนมากในการจัดการเรื่องของท้องถิ่นในแต่ละแห่ง หลังจากที่มีการรัฐประหาร 2 ครั้ง ส่งผลต่อการกระจายอำนาจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องการควบคุมดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสะท้อนให้เห็นว่าหลังจากไม่มีผู้บริหาร ส่งผลให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามนโยบายรัฐบาลกลาง การดำเนินโครงการต่าง ๆ จึงไม่ค่อยสะดวก เพราะสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะเข้ามาตรวจสอบ จึงต้องปรับเปลี่ยนการทำงานให้สอดคล้องกับยุคสมัย โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 เพื่อสร้างมาตรการป้องกัน และให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างโปร่งใส จากการรับสมัครผู้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลรอบนี้มีผู้สมัครทั้งสิ้น 138,087 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งท้องถิ่น, 2564) โดยทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนี้ มีความเคร่งครัดในการอบรมกรรมการประจำหน่วย ทั้งการป้องกันการทุจริต โดยเฉพาะบัตรเลือกตั้งจะต้องมีเทคนิคในการป้องกันไม่ให้มีการปลอมแปลง หรือการนับคะแนนที่โปร่งใส โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้จัดพื้นที่ในการเลือกตั้ง โดยใช้โมเดล 4 ประสาน ด้านทุจริต ซึ่งจะประสานกันระหว่าง ได้แก่ 1) ผู้ตรวจการเลือกตั้ง 2) ตำรวจชุดเคลื่อนที่เร็ว 3) กำนัน - ผู้ใหญ่บ้านและ 4) ภาคประชาชน เช่น การขอความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นหูเป็นตา คอยสอดส่องการทุจริตในพื้นที่ ซึ่งเมื่อมีเหตุผิดปกติสามารถแจ้งมายังผู้ตรวจการเลือกตั้ง ในการเข้าไปหาหลักฐาน โดยจะมีตำรวจชุดเคลื่อนที่เร็วที่มีการแต่งตั้งเพื่อให้ร่วมเข้าไปดูแลด้วย (เดลินิวส์, 2564)

การป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วยจำนวน 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร และจังหวัดอุทัยธานี มีการณรงค์ และประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจตระหนักและให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งท้องถิ่นทั้งนี้ เพราะว่า 7-8 ปีที่ผ่านมา ไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่น ดังนั้น ทางคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่าง จึงได้ดำเนินโครงการตามภารกิจส่งเสริมการมีส่วนร่วมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งท้องถิ่น เช่น การผลิตสื่อและจัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้การเลือกตั้งท้องถิ่น กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้การเลือกตั้งท้องถิ่น กิจกรรมการประชุมเครือข่ายเพื่อให้ความรู้การเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการ

ทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบกระบวนการขั้นตอน และวิธีการเลือกตั้งท้องถิ่นแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและประชาชนทั่วไป รมรณรงค์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำและคาน้ำถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความรู้ความร่วมมืกระหว่างเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งท้องถิ่น โดยมีเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยเข้าร่วมในกิจกรรม ประกอบด้วย กรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ตำบล นักวิชาการ สื่อมวลชน บุคลากรทางการศึกษา ผู้แทนกลุ่มสตรี กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ผู้แทนเครือข่ายพลเมือง เครือข่ายอื่น ๆ และประชาชนทั่วไปในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยคุณภาพ สร้างรัฐบาลธรรมาภิบาล เพื่อให้การดำรงเผยแพร่ความรู้การเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยคาดหวังว่าผลลัพธ์ คือประชาชนมีความรู้ความเข้าใจตระหนักและให้ความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่น และเข้ามามีส่วนร่วมนำไปสู่เป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างความรู้และรณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริต เพื่อให้ได้คนดี ตั้งใจเข้ามาทำหน้าที่เพื่อท้องถิ่นของตน เพราะจากปรากฏการณ์การเลือกตั้งท้องถิ่นที่ผ่านมา พบว่ามีการการทุจริตเลือกตั้งเกิดขึ้น ซึ่งมีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึกแก่ประชาชนในเรื่องผลเสียของการทุจริตเลือกตั้งอย่างจริงจังให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครสวรรค์, 2560) ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติในภาพรวม เห็นได้จากผลการศึกษาของชาญชัย จิตรเหล้าอาพร (2561) ที่ระบุว่า การทุจริตการเลือกตั้งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการทำให้เป็นประชาธิปไตยของไทย หรืออาจกล่าวได้ว่า การซื้อสิทธิขายเสียง เป็นเรื่องอันไม่พึงปรารถนาของระบอบประชาธิปไตย

ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเลือกตั้งท้องถิ่นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นค้นหาวิธีการเพื่อกำหนดทิศทางให้เกิดความชัดเจนในการเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ให้เป็นไปอย่างสุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้ เป็นการสร้างคุณค่าให้กับผู้นำท้องถิ่นในภาพรวม จึงได้ทำวิจัย เรื่อง รูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ตามเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กำหนดให้เร่งรัดพัฒนาการส่งเสริมการเลือกตั้งท้องถิ่นโดยสุจริต ให้เกิดการกระจายอำนาจ เป็นไปอย่างโปร่งใสและสามารถถูกตรวจสอบจากประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จะนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง

3. เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 35 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อวิพากษ์รูปแบบจำนวน 15 คน คัดเลือกแบบเจาะจง พิจารณาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการโดยศึกษาจากแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพ

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร และจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 6,127,085 คน (สำนักทะเบียนกลาง, 2564) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไป เป็นแบบสอบถามรายการ (Check Lists) ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานเครือข่าย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเครือข่าย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทุกข้อมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระหว่าง 0.80 -100 นำข้อที่ได้ตามเกณฑ์มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, Lee. J., 1990) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 42 คน คำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .964 ถือได้ว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์อำนาจจำแนกรายข้อใช้เทคนิค (Item Objective Congruence: IOC) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ราย

ข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถาม เลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป จากนั้นจึงนำไปจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยขอหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่การวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบบังเอิญ แล้วผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 1) กรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.) 2) นักวิชาการ 3) สื่อมวลชน 4) บุคลากรทางการศึกษา 5) ผู้แทนกลุ่มสตรี 6) ดีเจประชาธิปไตยชุมชน 7) กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และ 8) ผู้แทนเครือข่ายพลเมือง จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยขอหนังสือรายงานตัวจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ทำการนัดวันเวลา และสถานที่กับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึก และการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสม และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ร่วมกันวิพากษ์รูปแบบร่างรูปแบบ จากนั้นนำไปประเมินรูปแบบที่เหมาะสม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง การวิเคราะห์ระดับการดำเนินงาน และระดับปัจจัยการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง เพื่อให้ทราบถึงระดับการดำเนินงาน และระดับปัจจัยการดำเนินงานของเครือข่าย โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกี่ยวกับเครือข่าย โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) แล้วสร้างสมการพยากรณ์ โดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regressions) และคัดตัวแปรเข้าสมการพยากรณ์แบบขั้นตอน (Stepwise) โดยใช้ปัจจัยเกี่ยวกับเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่างเป็นตัวพยากรณ์

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยผสานวิธีระหว่างคุณภาพและปริมาณ เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยสร้างข้อสรุปเป็นประเด็นหลัก และประเด็นย่อยรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ จากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีบทบาทสำคัญในด้านเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น จำนวน 5 คน โดยพิจารณาหาค่าของรูปแบบการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านอรรถประโยชน์ (Stufflebeam, 2007) พบว่า ทุกด้านมีรายการประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกัน การทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง	ระดับการดำเนินงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. การตรวจสอบอำนาจรัฐในระดับท้องถิ่น	3.86	0.70	มาก
2. การถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น	3.84	0.71	มาก
3. การเลือกตั้ง	3.94	0.68	มาก
4. การเสนอการออกกฎหมายท้องถิ่น	3.82	0.70	มาก
5. การออกเสียงประชามติ	4.02	0.67	มาก
รวม	3.89	0.69	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการดำเนินงานเครือข่ายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.89 S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การออกเสียงประชามติ ($\bar{X}$ = 4.02 S.D. = 0.67) 2) การเลือกตั้ง ($\bar{X}$ = 3.94 S.D. = 0.68) 3) การตรวจสอบอำนาจรัฐในระดับท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.86 S.D. = 0.70) 4) การถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.84 S.D. = 0.71) ส่วนด้านที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่

5) การเสนอการออกกฎหมายท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.82 S.D. = 0.70) และการศึกษาระดับปัจจัยการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาระดับปัจจัยการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง	ระดับการดำเนินงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. ความสนใจร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย	3.94	0.70	มาก
2. เจตคติร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย	3.90	0.73	มาก
3. อุดมการณ์ร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย	3.98	0.69	มาก
4. การเห็นคุณค่าเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย	3.96	0.68	มาก
5. การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ	3.97	0.69	มาก
6. ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม	3.95	0.67	มาก
7. การเข้าถึงด้านกฎหมายในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น	3.84	0.72	มาก
8. การเข้าถึงกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น	4.00	0.66	มาก
9. การเข้าถึงการตรวจสอบกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น	3.83	0.71	มาก
รวม	3.89	0.68	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับปัจจัยการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.89 S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 9 ด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การเข้าถึงกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 4.00 S.D. = 0.66) 2) อุดมการณ์ร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 3.98 S.D. = 0.69) 3) การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ($\bar{X}$ = 3.97 S.D. = 0.69) 4) การเห็นคุณค่าเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 3.96 S.D. = 0.68) 5) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ($\bar{X}$ = 3.95 S.D. = 0.67) 6) ความสนใจร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 3.94 S.D. = 0.70) 7) เจตคติร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 3.90 S.D. = 0.73) 8) การเข้าถึงด้านกฎหมายในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.84 S.D. = 0.72) ส่วนด้านที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ 9) การเข้าถึงการตรวจสอบกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.83 S.D. = 0.71)

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ปัจจัยพยากรณ์หรือตัวแปรจำนวน 7 ปัจจัย ได้แก่ 1) การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ 2) การเข้าถึงการตรวจสอบกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น 3) ความสนใจร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย 4) การเข้าถึงกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น 5) เจตคติร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวัง

ประชาธิปไตย 6) การเข้าถึงด้านกฎหมายในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น และ 7) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < 0.05$) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .892 สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรกับตัวแปรตาม คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเครือข่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งปัจจัยทั้ง 7 ตัว มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ถึงร้อยละ 79.50 ($R^2 = .795$) ดังสมการ $Z = .167Z_5 + .195Z_9 + .183Z_1 + .168Z_8 + .123Z_2 + .113Z_7 + .105Z_6$

3. ผลการสร้างและยืนยันรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัย จากการคัดสรรด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการสนทนากลุ่ม พบว่า ทั้ง 7 ปัจจัย เป็นปัจจัยหรือตัวบ่งชี้ที่นำมาสร้างและยืนยันรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่างเพิ่มขึ้น ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สร้างความตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตน รัฐควรมาก่อนชุมชน และประชาสัมพันธ์ให้เครือข่ายชุมชนได้ทราบถึงพิษภัยของการทุจริต 2) การเข้าถึงการตรวจสอบกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ได้แก่ การเปิดโอกาสให้เครือข่ายภาคประชาชน เข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมทางการเมือง การประชาสัมพันธ์รณรงค์ผ่านสื่อสังคมต่าง ๆ การจัดตั้งกลุ่มที่คอยสอดส่องการทุจริต 3) ความสนใจร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย ได้แก่ การทำงานในทิศทางเดียวกันเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยปราศจากผลประโยชน์แอบแฝง มีวิสัยทัศน์ มีอุดมการณ์เดียวกัน ควรช่วยกันเฝ้าระวังไม่ให้มีการซื้อสิทธิขายเสียง ติดตามการเคลื่อนไหวของบุคคลต่าง ๆ ที่มีเครือข่ายในพื้นที่ 4) การเข้าถึงกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ได้แก่ มีระบบกลไกที่มีความยุติธรรมและเป็นกลางไม่มีการกลั่นแกล้ง การให้ประชาชนเข้าถึงกลไกป้องกันการทุจริต ควรมีหน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อรองรับเรื่องร้องเรียนพฤติกรรมการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 5) เจตคติร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย ได้แก่ การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน การแสดงออกที่ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุนต่อการกระทำที่ไม่สุจริต ร่วมกันเลือกผู้นำที่ดี สุจริต โปร่งใส ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง 6) การเข้าถึงด้านกฎหมายในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย เข้าถึงได้ง่ายและช่วงเวลาเดียวกัน มีการให้ความรู้ในเรื่องกฎหมาย จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 7) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ มีการร่วมมือกันหลาย ๆ ด้าน เพื่อจะได้เกิดความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ ภาครัฐควรออกมาส่งเสริมขับเคลื่อนไปพร้อมกับชุมชน ประสานความร่วมมือกันทำงาน โดยปราศจากผลประโยชน์และอคติต่อกัน และผลการยืนยันรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่างโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แล้วนำไปให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญอีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ประเมินเพื่อยืนยันรูปแบบ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

รายการ/รายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านความเป็นไปได้	4.11	0.78	4	มาก
2. ด้านความเหมาะสม	4.33	0.50	2	มาก
3. ด้านความถูกต้อง	4.44	0.53	1	มาก
4. ด้านอรรถประโยชน์	4.22	0.67	3	มาก
รวม	4.28	0.61		มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อรูปแบบโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28 S.D. = 0.61) ถ้าพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านความถูกต้อง ($\bar{X}$ = 4.44 S.D. = 0.53) ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.33 S.D. = 0.50) ด้านอรรถประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.22 S.D. = 0.67) และด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.11 S.D. = 0.78) สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การออกเสียงประชามติ 2) การเลือกตั้ง และ 3) การตรวจสอบอำนาจรัฐในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การปกครองท้องถิ่นจากรัฐบาลที่กระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ถือว่ามีความสำคัญสอดคล้องกับการศึกษาของชูศักดิ์ คำล้น และกฤษณา ไวกมล (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาควิชาเครือข่ายกับกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ พบว่า กลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ได้แก่ การตรวจสอบอำนาจรัฐในระดับท้องถิ่น การถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น การเลือกตั้งท้องถิ่น การเสนอการออกกฎหมายท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ มีความสำคัญอย่างมากในการกำหนดกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น และระดับปัจจัยการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 9 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) การเข้าถึงกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น 2) อุดมการณ์ร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย และ 3) การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นตอนล่าง มีหน้าที่โดยตรงในการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในการไม่ส่งเสริมการทุจริตทุกรูปแบบ สอด

รับกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2560 มาตรา 50(10) ที่ระบุว่า ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด สุจริต โปร่งใส ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง สอดคล้องกับผลการศึกษาของสภาพร เจริญธรรม และอภิชัย พันธเสน (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวคิดการอภิบาลผ่านความร่วมมือในการป้องกัน และปราบปรามการคอร์รัปชัน พบว่า การดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการดำเนินงานต่อต้านการทุจริตร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับทั้งในเชิงการป้องกันและปราบปราม ได้มีการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ทั้งมาตรการป้องกัน ได้มีการดำเนินงานร่วมกันทางด้านการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทัศนคติ และค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้ลด ละ เลิกการทุจริตทุกรูปแบบ เป็นต้น

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง

2.1 ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้ประชาชนรู้จักท้องถิ่นการปกครองตนเอง เกิดความตระหนักในสิทธิ หน้าที่ในการสงวนสิทธิ์ ไม่เปิดโอกาสเลือกคนไม่ดีเข้าทำหน้าที่ในการปกครองชุมชนตนเอง ดังนั้น การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่างได้อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคงเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาของณัชชานุช พิชิตธนารัตน์ (2561) ระบุว่า หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรส่งเสริม สร้างความรู้ ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึกแก่ประชาชนในเรื่องผลเสียของการทุจริตเลือกตั้งอย่างจริงจังให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

2.2 ปัจจัยด้านการเข้าถึงการตรวจสอบกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การเข้าถึงการตรวจสอบกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นเพื่อเฝ้าระวังประชาธิปไตยภาคประชาชน ทำให้ประชาชนทราบข้อมูลการเลือกตั้งท้องถิ่นเพื่อป้องกันการทุจริต และรู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมกลโกงที่ใช้ในการทุจริตเลือกตั้งที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบ สอดคล้องกับทัศนัย คุ่มครอง (2559) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการทุจริตเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า การตรวจสอบกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น เช่น ให้ตั้งตาสับปะรดขึ้นมากุญจุด เพื่อคอยสอดส่องดูแลกุญจุด ไม่ให้มีการทุจริตเกิดขึ้น เช่น การใช้หวัคะแนน หรือการใช้ระบบอุปถัมภ์ เป็นต้น

2.3 ปัจจัยด้านความสนใจร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ความสนใจร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนวิถีประชาธิปไตย ทำให้มีอุดมการณ์เดียวกัน มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการทำงานในทิศทางเดียวกันเพื่อประโยชน์สาธารณะ ย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคมส่วนรวม สอดคล้องกับผลการวิจัยของณัชชานุช พิธิธรรวรัตน์ (2561) พบว่า ความสนใจร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และอาสาสมัครต่าง ๆ หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกอย่างจริงจังให้มีส่วนในการป้องปรามและรณรงค์ในการแก้ปัญหาการทุจริตเลือกตั้ง ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะมีส่วนในการทำความเข้าใจกับประชาชนทั่วไปอีกต่อหนึ่ง

2.4 ปัจจัยด้านการเข้าถึงกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การเข้าถึงกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นของภาคประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการซื้อสิทธิขายเสียง เมื่อประชาชนมีบทบาทมากขึ้น จะทำให้การขึ้นจากภาครัฐลดบทบาทลง สอดคล้องกับผลการศึกษาของชูศักดิ์ คำล้น และกฤษฎา ไวสารวง (2563) พบว่า กลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ เมื่อประชาชนในท้องถิ่นมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง ทำให้ลดบทบาทของภาครัฐลง เป็นปัจจัยสู่การพัฒนาจากล่างขึ้นบน

2.5 ปัจจัยด้านเจตคติร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การมีเจตคติร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยเป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปสู่การแสดงออกหรือทำกิจกรรมที่มิต่อการไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาของศุภเยาว์ นาคเงินทอง และคณะ (2561) พบว่า การมีเจตคติร่วมกันไม่สนับสนุนการทุจริตเพราะเกรงกลัวต่อบาป (หิริ โอตตัปปะ) เป็นกลไกในปลูกและปลูกจิตสำนึกของบุคคลในชุมชนให้เกิดความละอายต่อความชั่ว และเกรงกลัวต่อผลของการประพฤติชั่วซึ่งเป็นการพัฒนาที่จุดเริ่มต้นของคน

2.6 ปัจจัยด้านการเข้าถึงด้านกฎหมายในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า เมื่อประชาชนเข้าใจกฎหมายการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นการป้องกันการทุจริตที่สามารถถูกตรวจสอบจากประชาชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมัย สายอ่อนตา (2562) พบว่า กลไกทางกฎหมายมีวัตถุประสงค์สำคัญ

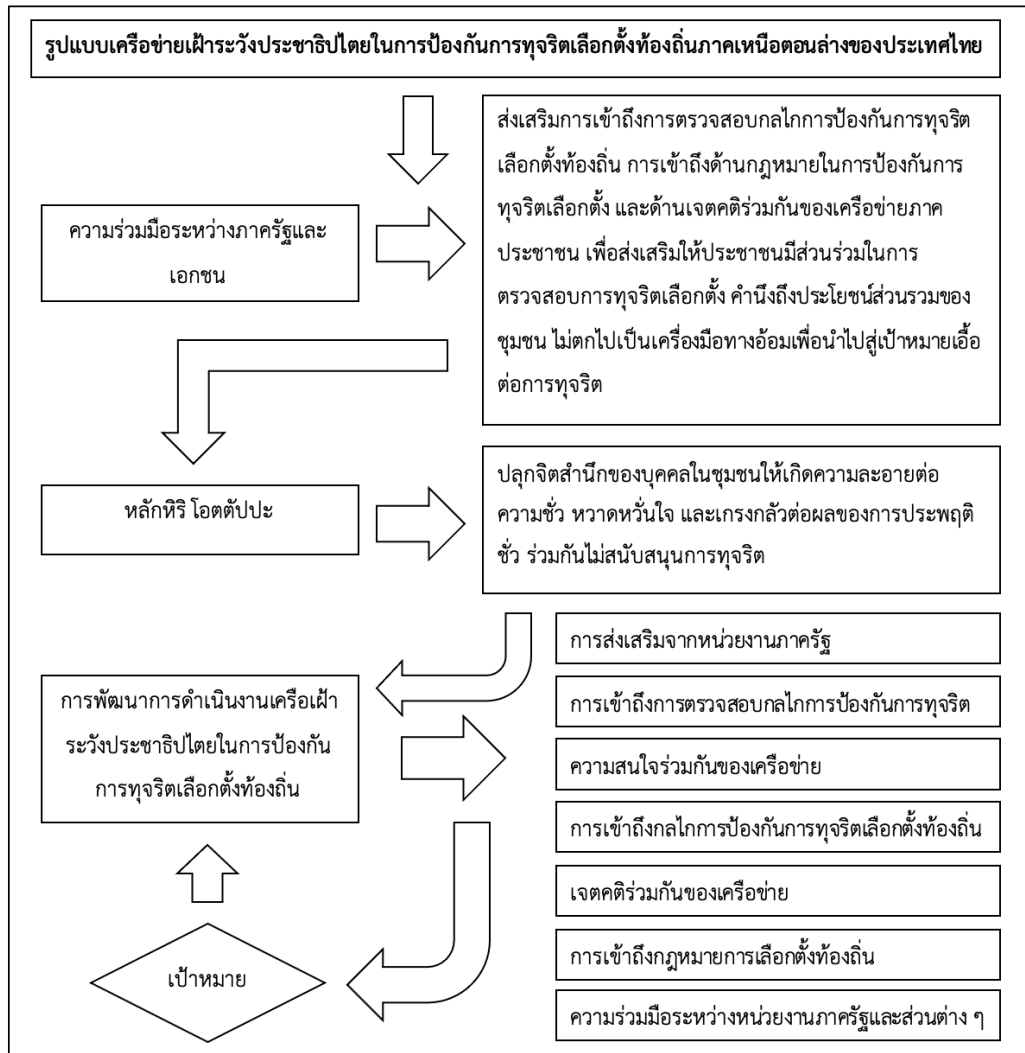
เพื่อให้การกระจายอำนาจเป็นไปอย่างโปร่งใส และสามารถถูกตรวจสอบจากประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

2.7 ปัจจัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมโดยปราศจากการถูกครอบงำหรือประโยชน์แอบแฝงสามารถมองเห็นอนาคตข้างหน้าร่วมกัน จะทำให้เกิดความรู้สึกถึงการมีพลังในการทำงานร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนไปพร้อมกับชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสิรินทิพย์ ศรีสว่างวงศ์ และปิยะนุช เงินคล้าย (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า หน่วยงานภาครัฐควรมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจัดให้มีเวทีสาธารณะ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาจากฐานราก

3. การสร้างรูปแบบและยืนยันรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง พบว่า 1) การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ คือ รัฐควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจและการร่วมมือกับชุมชนเพื่อสร้างความตระหนักในการปกครองตนเองและชุมชน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างฐานที่แข็งแกร่งของประชาชนในการรับมือกับการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น 2) การเข้าถึงการตรวจสอบกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นช่วยให้เครือข่ายภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การจัดการเลือกตั้งและช่วยตรวจสอบการเลือกตั้ง 3) ความสนใจร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์สาธารณะปราศจากผลประโยชน์แอบแฝง 4) การเข้าถึงกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น มีระบบกลไกที่มีความยุติธรรมและเป็นกลาง ไม่มีการกลั่นแกล้งกัน และไม่เปิดเผยตน เพราะอาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีพได้ 5) เจตคติร่วมกันของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน ไม่เป็นเครื่องมือทางอ้อม ความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกันในการสร้างประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้ง 6) การเข้าถึงด้านกฎหมายในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย สามารถเข้าถึงและค้นหาเรื่องที่ต้องการได้ง่าย และ 7) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม โดยมีการร่วมมือกันในหลาย ๆ ด้าน เพื่อจะได้เกิดความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นกลไกป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง การมีความร่วมมือและความสามัคคีระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ จะช่วยให้มีการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย สรุปเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปได้ว่า การดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย จากข้อค้นพบในการวิจัย พบว่า รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาสนับสนุนเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในภาคประชาชนให้สามารถเข้าถึงการตรวจสอบกลไกการเข้าถึงการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น สามารถเข้าถึงกฎหมายการเลือกตั้ง และส่งเสริมเจตคติที่ดีในการตรวจสอบการทุจริตเลือกตั้ง เพื่อเฝ้าระวังการซื้อสิทธิขายเสียง มีจุดยืนและอุดมการณ์ที่มั่นคง ไม่ตกเป็นเครื่องมือทางอ้อมที่นำไปสู่การทุจริต โดยสามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการป้องกันการทุจริต เช่น การ

ปลูกและปลูกจิตสำนึกเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยภาคประชาชนด้วยหลักทริโอดัปปะ เพื่อเกิดความละเอียดต่อความชั่ว และเกรงกลัวต่อผลของการประพฤติชั่ว เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบการดำเนินงานเครือข่ายผ่านปัจจัยทั้ง 7 ด้านอย่างต่อเนื่อง เกิดความเข้มแข็งและเป็นรูปธรรมในการดำเนินงานเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น บรรลุเป้าหมาย คือ เกิดอรรถประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งในด้านการตรวจสอบอำนาจรัฐในระดับท้องถิ่น การถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น การเลือกตั้ง การเสนอการออกกฎหมายท้องถิ่น การออกเสียงประชามติ ในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตเลือกตั้ง โดยเฉพาะในด้านการเข้าถึงการตรวจสอบกลไกการป้องกันการทุจริต ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ให้มีการแสดงออกทางการเมือง เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ การร่วมรณรงค์การเลือกตั้ง การควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจให้เกิดความ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยุติธรรมเสมอภาคและเป็นประโยชน์ได้อย่างแท้จริงต่อประชาชน

2. รัฐบาลควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยภาคประชาชนในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ด้านการเข้าถึงด้านกฎหมายในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการซื้อสิทธิขายเสียง ส่งเสริมให้เครือข่ายภาคประชาชนมีความรู้และเข้าใจในกฎหมาย โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ถึงเนื้อหาหรือขอบเขต ความหมาย และสาระในสภาพพร้อมใช้ประโยชน์ ที่ง่ายและสะดวกรวดเร็ว เห็นประเด็นและสาระสำคัญในเวลาเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียง และควรมีการให้ความรู้จากนักวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงโทษจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย ซึ่งจะทำให้เครือข่ายภาคประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น และมีส่วนรับรู้ถึงสภาพปัญหาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นโดยใช้รูปแบบที่สร้างขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

2. ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการดำเนินงานเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง โดยทางคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด จะต้องมีการดำเนินโครงการตามภารกิจส่งเสริมการมีส่วนร่วมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งท้องถิ่น เช่น การผลิตสื่อและจัดกิจกรรมรณรงค์

เผยแพร่ความรู้การเลือกตั้งท้องถิ่น กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้การเลือกตั้งท้องถิ่น กิจกรรมการประชุมเครือข่ายเพื่อให้ความรู้การเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับเครือข่ายฝ่ายระวังประชาธิปไตย เช่น การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบกระบวนการขั้นตอน และวิธีการเลือกตั้งท้องถิ่นแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและประชาชนทั่วไป การรณรงค์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยอิสระปราศจากการครอบงำ และคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบพัฒนาการเครือข่ายฝ่ายระวังประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด
2. ควรมีการศึกษาการส่งเสริมชุมชนวิถีประชาธิปไตยในการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ทั้งในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ตามสิทธิ หน้าที่ กฎหมาย และประชาธิปไตยเพื่อเป็นแนวทางกำหนดการขับเคลื่อนให้ตรงตามเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. (2561) การทุจริตการเลือกตั้ง : อุปสรรคการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย. วารสารรัฐศาสตร์สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2(2), 2-17.
- ชูศักดิ์ คำล้น และกฤษณา ไวสารวง. (2563). ภาคีเครือข่ายกับกลไกการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(12), 389-402.
- ณัชชานุช พิชิตธนารัตน์. (2561). การทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. วารสารสหวิทยาการวิจัย ฉบับบัณฑิตศึกษา, 7(1), 72-81.
- เดลินิวส์. (2564). กกต. ลุยเข้ม เลือกตั้ง อบต. สกัดทุจริต-เผ่าระวังโควิด. สืบค้น 25 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.dailynews.co.th/articles/437659/>
- ทัตตนัย คุ่มครอง. (2559). การศึกษาเปรียบเทียบการทุจริตเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบล (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและยุทธศาสตร์การพัฒนา). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2554). การกระจายอำนาจ แนวคิดและประสบการณ์จากเอเชีย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร. (2564, 31 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 12 ง. หน้า 10-12.

- ศุภเยาว์ นาคเงินทอง และคณะ. (2561). การป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยกลไกพุทธบูรณาการ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, (7)2, 1-11.
- สถาพร เจริญธรรม และอภิชัย พันธเสน. (2563). การประยุกต์ใช้แนวคิดการอภิบาลผ่านความร่วมมือในการป้องกัน และปราบปรามการคอร์รัปชัน. *King Prajadhipok's Institute Journal*, 8(2). 2-16.
- สมัย สายอ่อนตา. (2562). แนวโน้มที่อดีตข้าราชการจะได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่น. *วารสารการศึกษาและวิจัยเชิงพุทธ*, 5(2), 222-238.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งท้องถิ่น. (2564). *รวมข่าว กกต.* สืบค้น 6 สิงหาคม 2565, จาก <http://intranet.ect.go.th/Download/Newsclipping/041121.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครสวรรค์. (2560). *กกต. จัดอบรมดีเจประชาธิปไตย รุ่น 5 (ภาคเหนือ)*. สืบค้น 25 กรกฎาคม 2565, จาก https://www.ect.go.th/nakhonsawan/ewt_news.php?nid=3004&ewt
- สิรินทิพย์ ศรีสว่างวงศ์ และปิยะนุช เงินคล้าย. (2564). ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 11(4), 151-164.
- หน้าที่ของปวงชนชาวไทย เรื่อง ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 13.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th. ed.). New York: Harper & Row.
- Stufflebeam, D. L. & Shink field, A.J. (2007). *Evaluation theory model & Applications* CA: Jossey-Bass.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

